

Քննարկվեցին գիտության ոլորտի հիմնախնդիրները

2010 թվականի մայիսի 6-ից 9-ը Հայաստանի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարության գիտության պետական կոմիտեի նախաձեռնությամբ Ջերմուկում անցկացվեց «Գիտության զարգացման հիմնահարցերը Հայաստանի Հանրապետությունում» խորագիրը կրող գիտաժողովը: Այն կազմակերպվել էր Երևանի ճարտարապետության և շինարարության պետական համալսարանի հետ համատեղ: Գիտաժողովին մասնակցում էին պետական կառավարչական հիմնարկների ներկայացուցիչներ, ՀՀ ԳԱԱ ինստիտուտների տնօրեններ, բուհերի ղեկավարներ, գիտնականներ, միջազգային և հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ:

Ողջույնի խոսքով հանդես եկավ Երևանի ճարտարապետության և շինարարության պետական համալսարանի ռեկտոր Հովհաննես ԹՈՔԱՍՏՅԱՆԸ: Գիտության պետական կոմիտեի նախագահ Սամվել ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆԸ, ողջունելով գիտաժողովի մասնակիցներին, ասաց. «Նպատակ ունենք գիտական հանրության հետ քննարկել մեր դիտարկումները Հայաստանում գիտության ոլորտի հիմնախնդիրների վերաբերյալ, լսել գիտնականների առաջարկները, նաև՝ դիտությունները»:

ՀՀ կրթության և գիտության փոխնախարար Մանուկ ՄԿՐՏՉՅԱՆԸ, կարևորելով նման գիտաժողովների դերը գիտության զարգացման հիմնախնդիրների քննարկման, ինչպես նաև երկրում հասարակական երևույթների զարգացման գործընթացներում, նշեց, որ այս գիտաժողովի նպատակն է վեր հանել գիտության ոլորտում առկա խնդիրները և միասին գտնել դրանց լուծումների հնարավոր տարբերակները:

Լիագումար նիստերում լսվեցին զեկույցներ՝ գիտության զարգացման ռազմավարության, այդ ոլորտի ֆինանսավորման նոր կարգերի, գիտական աստիճանաշնորհման համակարգի հայեցակարգային դրույթների մասին, եղան բազմաթիվ ելույթներ:

օրենսդրական և նորմատիվ-իրավական դաշտը: Պետական գիտական կազմակերպությունների տնտեսական և այլ ծախսեր 2009 թվականի պետական բյուջեով ավելի քան կրկնապատկվել են:

Գիտության պետական կոմիտեի ջանքերով աշխատանքներ են տարվել նաև գիտության ոլորտի երիտասարդացման քաղաքականության ուղղությամբ: 2008-2009 թվականներին կազմակերպվել են 4 երիտասարդական ամառային դպրոցներ, որոնց մասնակցել են ավելի քան 150 երիտասարդ գիտնականներ և ասպիրանտներ: Պետական բյուջեի ֆինանսավորմամբ ապահովվել է երիտասարդ գիտնականների և ասպիրանտների մասնակցությունը միջազգային գիտաժո-

Պարոն Հարությունյանն ընդգծեց, որ չնայած գիտության ոլորտում ունենք բազմաթիվ ձեռքբերումներ, սակայն ոլորտի արմատական բարեփոխումների գործընթացի ձգձգումը հանգեցրել է նաև բազմաթիվ խնդիրների, մասնավորապես խզված է հիմնարար հետազոտություններ-կիրառական հետազոտություններ-ինվեստիցիոն գործունեություն կապը, հետազոտություններում առկա են թեմատիկ կրկնությունները, փոշիացվում են պետական սուղ միջոցները, անարդյունավետ է օգտագործվում գիտական ներուժը և այլն: Ընդգծվեց, որ վերոնշյալ և այլ բազմաթիվ հիմնախնդիրները լուծելու, ինչպես նաև ունեցած ձեռքբերումները պահպանելու և զարգացնելու համար ռազմավարության մեջ սահմանվել է գիտության ոլորտի զարգացման տեսլականը, ձևակերպվել են իրականացվելիք առաքելությունները, ընտրվել են հեռանկարային թիրախները և դրանց հասնելու մարտավարությունները:

Հետաքրքրական և հանգամանալից էր ՀՀ ԿԳՆ գիտության պետական կոմիտեի աշխատակազմի ղեկավար Կարեն Հայրապետյանի զեկույցը: Նա ներկայացրեց գիտության ոլորտի ֆինանսավորման նոր կարգերը, դրանց ներդրմամբ ակնկալվող արդյունքները:

ղովներին: Գիտության ու առաջատար տեխնոլոգիաների ազգային հիմնադրամի և ԱՄՆ քաղաքացիական հետազոտությունների և մշակույթի հիմնադրամի հետ համատեղ 2009 թվականի սեպտեմբերին «Երիտասարդ գիտաշխատողների

Գիտության պետական կոմիտեի նախագահը գիտաժողովում ներկայացրեց գիտության զարգացման ռազմավարության նախագիծը: Իր զեկույցում պարոն Հարությունյանն անդրադարձավ կոմիտեի կողմից գիտության ոլորտի բարեփոխումների ուղղությամբ իրականացված աշխատանքների արդյունքներին, ներկայացրեց վիճակագրական տվյալներ, գիտության ոլորտի ներկա վիճակի, առկա խնդիրների վերաբերյալ: Նա մասնավորապես նշեց. «2009 թվականի պետական բյուջեում գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության ծրագրերի գծով արված հատկացումները 2001 թվականի համեմատությամբ ավելացել են ավելի քան 3 անգամ: 2008-2009 թվականներին միջազգային դրամաշնորհներով իրականացվել են տարեկան 20 հազար ԱՄՆ դոլարը գերազանցող ավելի քան 50 գիտական ծրագրեր, որոնց ֆինանսավորման ընդհանուր ծավալը կազմել է տարեկան շուրջ 7 մլն ԱՄՆ դոլար:

Ըստ կոմիտեի կողմից ներկայացված տվյալների՝ հանրապետության գիտական և գիտակրթական կազմակերպություններում գիտական գործունեությամբ զբաղվում է շուրջ 17 հազար մարդ, այդ թվում պետական բյուջեից ֆինանսավորվող գիտական ծրագրերում և թեմաներում ընդգրկված է շուրջ 7.5 հազար գիտնական և գիտական աշխատող: Ներդրվել է պետական բյուջեից գիտական ծրագրերի և թեմաների մրցութային և ծրագրային ֆինանսավորման համակարգը: 2009 թվականին պետական բյուջեի ֆինանսավորմամբ 116 գիտական և գիտակրթական կազմակերպություններում իրականացվել են նպատակային-ծրագրային հետազոտությունների 6, գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության ենթակառուցվածքի պահպանման և զարգացման 86, հիմնարար և կարևորագույն նշանակություն ունեցող կիրառական հետազոտությունների 85, ազգային արժեք ներկայացնող գիտական օբյեկտների պահպանության 3 ծրագրեր և պայմանագրային (թեմատիկ) հետազոտությունների 710 թեմաներ: Կատարելագործվել է գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության

հետազոտությունների

աջակցության ծրագիր - 2009»-ի շրջանակներում հայտարարվել է երիտասարդ գիտաշխատողների մրցույթ, որի արդյունքում ֆինանսավորվել են 26 գիտական ծրագրեր: Ընդհանուր առմամբ, 2008-2009 թվականներին պետական բյուջեի ֆինանսավորմամբ ապահովվել է բարձր վարկանիշ ունեցող 20 գիտնականի մասնակցությունը միջազգային գիտաժողովներին, սեմինարներին և խորհրդակցություններին: Պետական աջակցություն է ստացել հանրապետությունում կազմակերպված միջազգային նշանակության 25 գիտաժողով:

2008-2009 թվականներին ստեղծվել է անկախ գիտական փորձաքննության համակարգ, որտեղ հանրապետությունից և օտարերկրյա պետություններից ընգրկվել է շուրջ 1200 գիտնական:

2008 թվականից առանձնակի ուշադրություն է դարձվել հայագիտությանը: Սասնավորապես, Մեսրոպ Մաշտոցի անվան հին ձեռագրերի գիտահետազոտական ինստիտուտում (Սատենադարան) և Գիտությունների ազգային ակադեմիայի հայոց ցեղասպանության բանագրան-ինստիտուտում տնտեսական ծախսերի ավելացման հետ մեկտեղ ավելի քան 40 տոկոսով բարձրացվել է մեկ հաստիքի հաշվարկով միջին աշխատավարձը:

Այսօր արդեն գիտական որոշ ուղղություններ իրենց ուրույն տեղն ունեն միջազգային գիտական և գիտակրթական տարածքում, ընդլայնվել է միջազգային համագործակցությունը: 2008-2009 թվականներին Գիտության պետական կոմիտեի կողմից ստորագրվել են գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության ոլորտում համագործակցության հուշագրեր և համաձայնագրեր, մասնավորապես՝ Ռուսաստանի Դաշնության հիմնարար հետազոտությունների հիմնադրամի, Ֆրանսիայի Հանրապետության գիտական հետազոտությունների ազգային կենտրոնի, Բելառուսի Հանրապետության գիտության և տեխնոլոգիաների պետական կոմիտեի, Միջազգային գիտատեխնիկական կենտրոնի հետ»:

Բուռն քննարկումներ եղան «Գիտական աստիճանաշնորհման համակարգի հայեցակարգային դրույթների մասին» թեմայի շուրջ: Գիտական աստիճանաշնորհման նոր համակարգի մասին զեկույցով հանդես եկավ Գիտության պետական կոմիտեի նախագահը: Նա ներկայացրեց թվային տվյալներ 1994-2008 թթ. ընթացքում հանրապետությունում գիտական աստիճանի վկայագիր ստացածների և գիտության մեջ նրանց ընդգրկվածության, ըստ տարիների՝ գիտնականների և գիտական աշխատողների հեղինակությամբ կամ համահեղինակությամբ հրապարակված և միջազգային առաջատար գիտատեղեկատվական կայքերում ընդգրկված հոդվածների քանակի վերաբերյալ:

Գիտաժողովի վերջին օրը կազմակերպված կլոր սեղանի ընթացքում հնչեցին բազմաթիվ հարցադրումներ գիտական խորհուրդների ձևավորման, գիտական ամսագրերի, ինչպես նաև գիտական աստիճանաշնորհման երկաստիճան համակարգի վերաբերյալ: Գիտաժողովի մասնակիցները նշված հարցերի մասով ներկայացրեցին իրենց կարծիքները և առաջարկները, որոնք հիմնականում վերաբերում էին մասնագիտական խորհուրդների ձևավորման չափանիշների հստակեցմանը, գիտական հոդվածների հրապարակման համար առավել խիստ պահանջների սահմանմանը, գիտական ապտիճանաշնորհման գործընթացում հրապարակայնության ապահովմանը, գիտական աստիճանաշնորհման երկաստիճան համակարգից միաստիճան համակարգի անցնելուն և այլն:

Կոմիտեի նախագահը խոստացավ քննարկել և ՀՀ ԿԳ նախարարին ներկայացնել գիտաժողովում ամփոփված բոլոր առաջարկները:

Գոհար ՄԵԼԻՔՍԵԹՅԱՆ

ՀՀ ԿԳ գիտության պետական կոմիտեի տեղեկատվության և հասարակայնության հետ կապերի բաժնի պետ